

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sreda, 23. avgust 2006 / 60 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Priloga z neumetnostnima besediloma je na perforiranem listu, ki ga pazljivo iztrga.
Izpitni poli je priložen ocenjevalni obrazec.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro na označeno mesto zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

V tej izpitni poli je 23 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden. Pri nalogah izbirnega tipa za odgovor obkrožite samo po eno črko, če v navodilu za reševanje naloge ni določeno drugače.

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Naloge, pisane z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami. Pišite razločno. Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. Če se zmotite, napačno rešitev prečrtajte in napišite novo. Rešitve, vpisane s samimi velikimi črkami (verzalkami), se točkujejo z nič (0) točkami.

Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

PRVO BESEDILO

Vljudno Vas vabimo,
da se udeležite

osrednje državne počastitve
100. obletnice rojstva Srečka Kosovela

v soboto, 27. marca 2004, ob 20. uri
v veliki dvorani Kosovelovega doma v Sežani.

Slavnostni govornik bo
predsednik Državnega zbora Republike Slovenije
gospod Borut Pahor.

Vabilo velja za dve osebi.

Sodelujejo:

Režiser: Marko Sosič

*Igralci: Rafael Vončina, Boris Ostan,
Lučka Počkaj in Darko Komac*

Pevka: Irene Yebuah Tiran

Glasba: Aldo Kumar

Oblikovalec luči: Andrej Hajdinjak

Pismo Srečku Kosovelu: dr. Matjaž Kmecl

Državno himno izvaja: Primorski kvartet pozavn

*Vljudno prosimo, da zaradi neposrednega
radijskega in televizijskega prenosa
zasedete svoje sedeže najkasneje pet minut
pred začetkom počastitve.*

DRUGO BESEDILO

Poezija Krasa

Prvih sto let pesnika Srečka Kosovela

Osrednji del proslave so pripravili tržaški gledališčniki
Slavnostni govornik predsednik državnega zbora Borut Pahor

Sežana – Marčno proslavljanje stote obletnice Kosovelovega rojstva se je v soboto zvečer zaključilo tam, kjer je najbolj prav, in na način, ki je primeren za tako velikega pesnika: med primorskimi rojaki in z državno proslavo.

Slavnostni govornik je bil predsednik državnega zbora Borut Pahor. Ob rutinskih modrostih (na primer, da nas »kultura itak določa«) je povedal tudi nekaj državniških misli. Ko »uresničujemo sanje naših prednikov«, se moramo vprašati, »kaj bomo mi zapustili otrokom«, je dejal govornik in pri tem izpostavil razliko med »utrujeno« Evropo, ki je bolela Kosovela, in današnjo »Evropo upanja«.

Za tem je sledilo zvočno (z razpoložensko filmsko sliko

opremljeno) Pismo Srečku Kosovelu. Napisal ga je dr. Matjaž Kmecl: to je bila epistola, s katero se je »stari profesor« poklonil mlademu pesniku, ki bo s svojo nesmrtno zapuščino »poetske geneze sveta« zmeraj mlad tudi ostal.

Osrednji del proslave so pripravili tržaški gledališčniki. Miran Košuta je iz Kosovelovih pesniških, esejističnih in dnevniških besedil sestavil odrski »kons« in ga naslovil z besedami iz pesnikovega pisma sestri Karmeli: »Jaz slutim toliko lepote ...«

Kons, ki je skušal zajeti Kosovelove bistvene intimne in družbene emocije, je na oder postavil Marko Sosič, utelesili pa so jih Rafael Vončina (bil je mladi pesnik z vso potrebno vročičnostjo), Boris Ostan, Lučka Počkaj, Darko Komac in Irene Yebuah Tiran, ki je zapela tri pesmi, kakor jih je uglasbil Aldo Kumar. Videli smo, kako se »ljubezen izliva v sinje nebo«, in slišali, kako globoko je mogoče zapeti znano balado o brinovki.

Peter Kolšek

(Prirejeno po: Delo, 29. marca 2004.)

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite izhodiščni besedili in rešite naloge.

1. Imenujte skupno temo obeh izhodiščnih besedil.

_____ (1)

2. Ugotovite, kaj je še skupno obema besediloma, in podčrtajte ustrezno možnost.

sporočevalec, prenosnik, besedilna vrsta, objektivnost pisanja (1)

3. Ugotovite, katero besedilo je namenjeno širši javnosti. Podčrtajte pravilen odgovor in svojo odločitev utemeljite v povedi.

PRVO BESEDILO / DRUGO BESEDILO

Utemeljitev:

(3)

4. S katerim prevladujočim namenom je bilo napisano prvo in s katerim drugo besedilo? Na črtici napišite ustrezni številki; izbirajte med odgovori na desni strani.

Prvo besedilo: _____
Drugo besedilo: _____

Tvorec je besedilo napisal predvsem,

1. da bi od bralcev izvedel za imena nastopajočih.
2. da bi bralcem zagotovil, da se bo udeležil počastitve.
3. da bi bralcem prikazal potek prireditve.
4. da bi ovrednotil posamezne dele proslave.
5. da bi bralce pozval, naj se udeležijo prireditve.
6. da bi bralcem predstavil poezijo Srečka Kosovela.

(2)

5. Iz katerega besedila (prvega ali drugega) izvemo odgovore na navedena vprašanja? Označite z X v preglednici.

	Prvo besedilo	Drugo besedilo
Kje in ob kateri uri je potekala prireditev?		
Kdo je bil avtor odrskega »konsa«?		
Iz katerega gledališča so prišli igralci?		
Kdo je izvajal državno himno?		
Kakšen je bil naslov odrskega »konsa«?		
Kdo je skrbel za osvetlitev odra?		

(3)

6. Obkrožite črke pred štirimi trditvami, ki ustrezajo vsebini izhodiščnih besedil.

- V Kosovelovem domu v Sežani so marca proslavili stoto obletnico Kosovelove smrti.
- Udeleženci prireditve so lahko spremljali zvočno in slikovno dogajanje na odru.
- Slavnostni govornik je bil predsednik države Borut Pahor.
- Matjaž Kmecl je v drugem besedilu poimenovan tudi »stari profesor«.
- Verz *Jaz slutim toliko lepote* je prva zapisala Karmela Kosovel.
- Odrski kons je režiral Marko Sosič, Kosovela pa je odigral Rafael Vončina.
- Obiskovalci so lahko slišali tri uglasbene pesmi, med njimi tudi pesem o brinovki.
- Naslov drugega izhodiščnega besedila je enak naslovu prireditve.

(3)

7. Še enkrat preberite zadnji odstavek prvega izhodiščnega besedila (*Vljudno prosimo ...*) in smiselno dopolnite poved.

V zadnjem odstavku organizatorji prireditve obveščajo, da

in zato prosijo udeležence prireditve, naj

(2)

8. Imenujte besedilno vrsto, ki ji pripada prvo izhodiščno besedilo.

(1)

9. Ali navedene trditve veljajo za drugo izhodiščno besedilo? Obkrožite DA ali NE.

Besedilo je napisal novinar časnika Delo.	DA	NE
Nastalo je pred 27. marcem 2004.	DA	NE
Vsebuje tudi prvine nebesednega jezika.	DA	NE
Je dvogovorno besedilo.	DA	NE
Napisano je v pretekliku.	DA	NE
Dogodki so zapisani v časovnem zaporedju.	DA	NE
Vsebuje ime rubrike v časopisu.	DA	NE
Prevladujoči način razvijanja teme je razlaganje.	DA	NE

(4)

10. Med ponujenimi možnostmi v naslednji povedi podčrtajte pravo.

Drugo besedilo je novica / ocena / poročilo / obvestilo.

(1)

11. Podčrtano besedno zvezo zapišite z eno besedo.

Praznovali smo stoto obletnico rojstva Srečka Kosovela.

Praznovali smo _____ rojstva Srečka Kosovela.

(1)

12. Iz podčrtanih samostalnikov tvorite pridevnike.

poezija Krasa > _____ poezija

rojstvo Kosovela > _____ rojstvo

pismo pesnika > _____ pismo

(2)

13. V 1. odstavku drugega izhodiščnega besedila je zapisana beseda *itak*. Kateri knjižni izraz bi bil v tem primeru ustrežnejši? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

- a) Tako in tako.
- b) Normalno.
- c) Posebno.

(1)

14. V 2. odstavku drugega izhodiščnega besedila je uporabljena beseda *epistola*. Preberite slovarski sestavek.

epístola -e ž (ī) knjiž. *slovesno pismo, poslanica o določenem problemu, navadno v verzih*: Horacijeve epistole o pesništvu / Župančičeva Velikonočna epistola sinu ♦ rel. *odlomek iz svetega pisma, navadno iz pisem apostolov, ki se bere pri maši; berilo*

- A Napišite besedo/besedno zvezo, na katero se v drugem izhodiščnem besedilu nanaša beseda *epistola*.

- B Ali je beseda *epistola* slogovno nezaznamovana ali zaznamovana? Podčrtajte pravilen odgovor in svojo odločitev utemeljite s pomočjo slovarskega sestavka.

Beseda *epistola* je slogovno nezaznamovana / zaznamovana.

Utemeljitev:

- C Obkrožite DA ali NE.

Beseda *epistola*

ima v rodilniku končnico -e in je ženskega spola.	DA	NE
ima dva slovarska pomena.	DA	NE
se kot strokovni izraz uporablja na področju religije.	DA	NE
ima naglas na prvem zlogu.	DA	NE

(6)

15. V 4. odstavku drugega izhodiščnega besedila je podčrtan zaimek *jih*. Ugotovite, na katero besedo se navezuje, in jo prepisite na črto.

(1)

16. Dopolnite besedilo, tako da zapišete imena in priimke iz oklepajev v pravilni skloni obliki.

V zapisu _____ (Peter Kolšek) o proslavi smo prebrali, da je vznesenemu slavnostnemu govoru sledil izbran kulturni program, ki je bil zaupan režiserju _____ (Marko Sosič). V predstavi so gledalci videli odlično igro _____ (Rafael Vončina) in drugih igralcev ter prisluhnili _____ (Irene Yebuah Tiran), ki je doživeto zapela tri pesmi _____ (Aldo Kumar).

(3)

17. Poimenujte stavčne člene v povedi.

Osrednji del proslave so pripravili tržaški gledališčniki.

	Stavčni člen
<i>osrednji del proslave</i>	
<i>so pripravili</i>	
<i>tržaški gledališčniki</i>	

(2)

18. Poimenujte vrsto odvisnika v naslednji povedi. Nato podčrtani del povedi pretvorite tako, da bo iz dvostavčne povedi nastala enostavčna.

Vprašati se moramo, kaj bomo zapustili otrokom.

Vrsta odvisnika: _____

Pretvorba:

_____ (3)

19. Ugotovite stavčno sestavo spodnje povedi in obkrožite pravilen odgovor.

Videli smo, kako se »ljubezen zliva v sinje nebo«, in slišali, kako globoko je mogoče zapeti znano balado o brinovki.

- a) tristavčna podredno zložena poved
- b) tristavčna priredno zložena poved z odvisnim stavkom
- c) štiristavčna podredno zložena poved
- č) štiristavčna priredno zložena poved z odvisnima stavkoma

(1)

20. Navedenim osebnim glagolskim oblikam določite osebo, število in čas.

Osebna glagolska oblika	Oseba	Število	Čas
<i>je skušal (zajeti)</i>			
<i>bomo zapustili</i>			
<i>zasedete</i>			
<i>bo</i>			

(3)

21. Ugotovite, zakaj so v 1. odstavku drugega izhodiščnega besedila nekatere besedne zveze zapisane med narekovaji, in obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.

- a) Besedne zveze so zaradi narekovajev še posebej poudarjene.
- b) Besedne zveze so uporabljene v prenesenem pomenu.
- c) Besedne zveze so dobesedni navedki iz Pahorjevega govora.

(1)

22. Med ponujenimi možnostmi obkrožite črko pred tisto, ki je pravopisno pravilna.

- A
 - a) Proslava bo v soboto, 27. marca 2004, ob 20. uri.
 - b) Proslava bo v soboto, 27. marca 2004 ob 20. uri.
 - c) Proslava bo v soboto 27. marca 2004, ob 20. uri.

- B
 - a) Najprej bo nastopil Borut Pahor predsednik državnega zbora.
 - b) Najprej bo nastopil Borut Pahor, predsednik državnega zbora.
 - c) Najprej bo nastopil Borut Pahor; predsednik državnega zbora.

- C
 - a) Osrednji del proslave in sicer odrski kons so pripravili tržaški gledališčniki.
 - b) Osrednji del proslave in sicer odrski kons, so pripravili tržaški gledališčniki.
 - c) Osrednji del proslave, in sicer odrski kons, so pripravili tržaški gledališčniki.

(3)

23. Predstavljajte si, da ste bili kot direktor/direktorica (Jože/Jožica Burja) Kosovelovega doma v Sežani eden izmed organizatorjev državne proslave ob 100. obletnici rojstva Srečka Kosovela. Napišite uradno zahvalo predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju za sodelovanje na proslavi. Manjkajoče podatke si izmislite sami. Besedilo pišite na naslednjo stran.

(12)

PRAZNA STRAN